

Spis treści

Wstęp	9
Rozdział 1	
Między lingwistyką a medycyną	21
Rozdział 2	
Logopedyczno-lingwistyczna analiza procedury postępowania w przypadku zaburzeń realizacji fonemów warunkowanych obwodowo	37
2.1. Przyjęte założenia lingwistyczne, logopedyczne, biologiczne i psychologiczne	40
2.2. Zmiana paradygmatu postępowania diagnostyczno-terapeutycznego	43
2.2.1. Fundamentalne tezy i ich konsekwencje	46
2.2.2. Transformacja sposobu diagnozy	57
2.2.2.1. Przed badaniem realizacji fonemów	59
2.2.2.2. Badanie wymowy	64
2.2.2.3. Opis wyników badania wymowy	69
2.2.2.4. Logopedyczna wykładnia przyczyn zaburzeń	73
2.2.2.5. Nazwa jednostki zaburzeń mowy	75
2.2.3. Transformacja sposobu terapii	77
2.2.3.1. Cele terapii	78
2.2.3.2. Etapy terapii	79
2.2.3.3. Nieartykulacyjne ćwiczenia narządów mowy (NĆNM)	82
2.2.3.4. O metodach wywoływania głosek	90
2.2.3.5. O automatyzowaniu głosek	94
2.2.3.6. O tzw. regułach metodycznych	95
2.2.4. Podsumowanie	97
2.3. Strategiczna metoda usprawniania realizacji fonemów (SMURF).	101
2.3.1. Lingwistyczne, logopedyczne i biologiczne źródła inspiracji	103
2.3.2. Główne założenia	106
2.3.3. Między diagnozą a bezpośrednią terapią z pacjentem	112
2.3.4. Metody i strategie a cele działań	113
2.4. Terapia zaburzeń artykulacji w świetle doniesień obcojęzycznych	118

Rozdział 3

Założenia metodologiczne i metodyka badań	129
3.1. Praktyka oparta na dowodach	129
3.1.1. O konieczności weryfikacji metod terapii	131
3.1.2. Nauka a praktyczne działania logopedy	133
3.1.3. Czy stosować niezweryfikowane w badaniach metody terapii?	136
3.2. Efektywność terapii zaburzeń realizacji fonemów jako kategoria badań w logopedii	137
3.2.1. O sprawnym działaniu	137
3.2.2. Definicja efektywnej terapii i niektóre trudności jej badania	139
3.2.3. Intraindywidualna i ogólna wykładnia efektywności terapii	140
3.2.4. Kategorie badania efektywności usprawniania realizacji fonemów w przypadku zaburzeń obwodowych	142
3.3. Cele, problemy i hipotezy badawcze	143
3.4. Założenia i terminologia	150
3.5. Metody badań	154
3.6. Metody statystyczne	157
3.7. Dobór osób do badań	157
3.8. Organizacja i zasady badań	159
3.8.1. Etapy badań	159
3.8.2. Kontrakt terapeutyczny	160
3.8.3. Schemat wizyty logopedycznej	160
3.8.4. Dokumentacja	162
3.9. Ograniczenia badań	162

Rozdział 4

Wyniki badań	165
4.1. Struktura postępowania logopedycznego	166
4.2. Logopedyczna-lingwistyczna analiza wyników diagnozy	170
4.2.1. Wiek i liczba badanych osób	170
4.2.2. Osoby z zaburzeniami wielopłaszczyznowymi	171
4.2.2.1. Rodzaje zaburzeń i wiek badanych	171
4.2.2.2. Warunki anatomiczne i czynnościowe narządów mowy	173
4.2.3. Osoby z dyslalią obwodową – ujęcie ogólne	176
4.2.3.1. Struktura wiekowa badanych grup	177
4.2.3.2. Częstość występowania nienormatywnie realizowanych fonemów i ich rodzaje	179
4.2.3.3. Nienormatywne cechy fonetyczne przy realizacji fonemów spółgłoskowych	182
4.2.3.4. Substytucje rozwojowe czy deformacje lub ryzyko deformacji?	193
4.2.3.5. Śródwymawianiowa pozycja języka	196
4.2.3.6. Warunki anatomiczne i czynnościowe narządów mowy	197
4.2.3.7. Formy zaburzeń wymowy	204
4.2.4. Osoby z dyslalią obwodową – ujęcie indywidualne i uwzględniające średnie występujących zjawisk	205

4.3. Analiza efektywności terapii za pomocą SMURF	209
4.3.1. Motywacja do podjęcia terapii	210
4.3.2. Wcześniejsza terapia logopedyczna	211
4.3.3. Leczenie wielospecjalistyczne	213
4.3.4. Normalizacja czynności prymarnych	218
4.3.4.1. Żucie, odgryzanie i likwidowanie parafunkcji	219
4.3.4.2. Inicjacja wertykalno-horyzontalnej pozycji języka	220
4.3.4.3. Inicjacja prawidłowego modelu oddychania	222
4.3.4.4. Inicjacja połykania dojrzałego w sposób mechaniczny	224
4.3.4.5. Inicjacja samodzielnego dojrzałego połykania	225
4.3.4.6. Automatyzacja pozycji spoczynkowej języka i połykania	227
4.3.5. Okoliczności wywołania pierwszej głoski I fazy fonetycznej	229
4.3.5.1. Tempo wywołania pierwszej głoski	230
4.3.5.2. Rodzaj głoski inicjującej naprawę zaburzonego systemu fone- tycznego	231
4.3.5.3. Warunki progowe wywoływanych głosek	236
4.3.5.4. Metoda i rama wywołanej głoski	237
4.3.5.5. Jakość wywoływanych głosek	243
4.3.6. Dynamika zmian fonetycznych	245
4.3.7. Wywoływanie głosek inicjujących II i III fazę fonetyczną	250
4.3.8. Wywoływanie głosek dentalizowanych	252
4.3.8.1. Rodzaj głoski inicjującej rodzinę głosek	252
4.3.8.2. Ścieżka przekształceń. Przykłady	257
4.3.9. Efekt domina i samoregulacja	259
4.3.9.1. Nowy potencjał anatomiczny i ruchowy a samoregulacja	261
4.3.9.2. Nowy potencjał anatomiczny, czynnościowy i fonetyczny a sa- moregulacja	263
4.3.10. Efekt terapii w ujęciu indywidualnym i uwzględniający średnie wy- stępujących zjawisk.	264

Rozdział 5

Podsumowanie i dyskusja	273
5.1. Diagnostyka	273
5.2. Efektywność terapii z wykorzystaniem SMURF	276
5.3. SMURF a inne metody terapii	282
5.4. Czary i sztuczki podczas wywoływania głosek?	284
5.5. Czy istnieją uniwersalne metody terapii?	285
5.6. Propozycje, wątpliwości, ograniczenia	286
5.7. O propozycjach modyfikacji SMURF	288
Zakończenie	291
Bibliografia	295
Indeks rzeczowy	309

Wykaz wykresów	321
Wykaz tabel	323
Wykaz schematów	327
Summary	329